

PIVSKO VEDENJE NEKATERIH POPULACIJSKIH SKUPIN V SLOVENIJI

**Mag. Marjetka Hovnik Keršmanc,
Dr. Maša Serec,
NIJZ**

Nacionalna konferenca ob mesecu preprečevanja zasvojenosti 2016
„Skupaj zmoremo več“

ALKOHOL

najbolj razširjena
psihoaktivna snov.

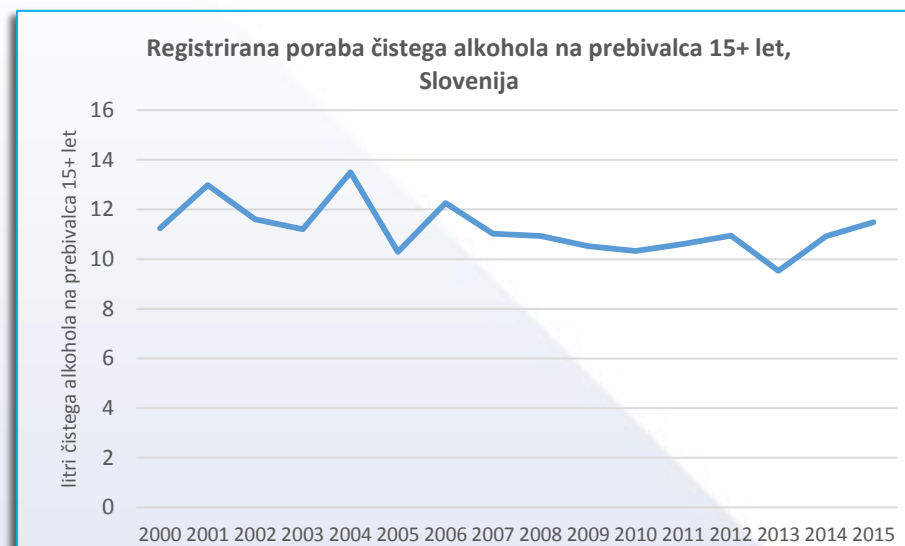
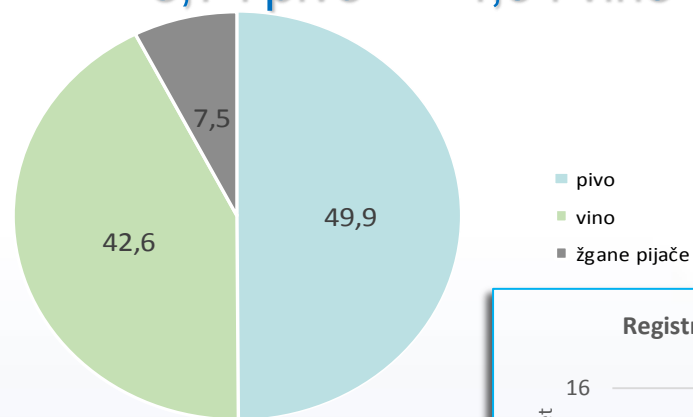
Prisoten je ob vseh
„pomembnih“ dogodkih:
od rojstva do smrti.

Slovenija – „mokra kultura“

Koliko alkohola popijemo v Sloveniji?

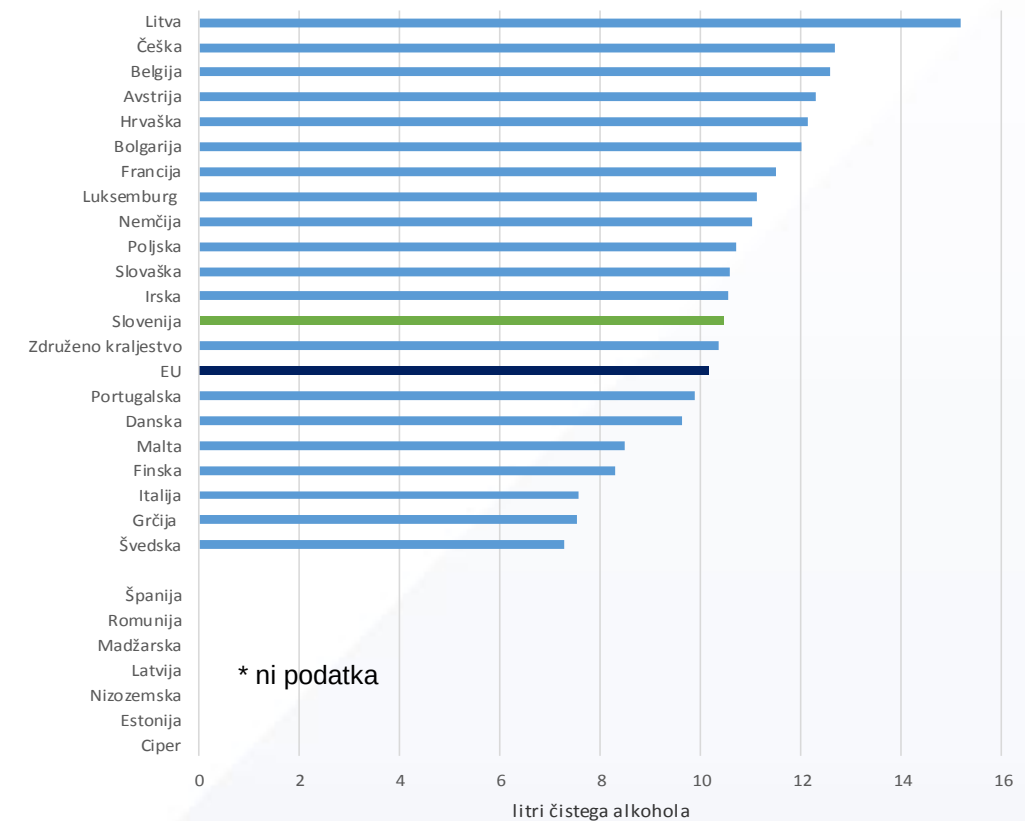
REGISTRIRANA PORABA (leto 2015):
11,5 litra čistega alkohola na prebivalca, starejšega od 15 let:
5,7 l pivo + 4,9 l vino + 0,9 l žgane pijače

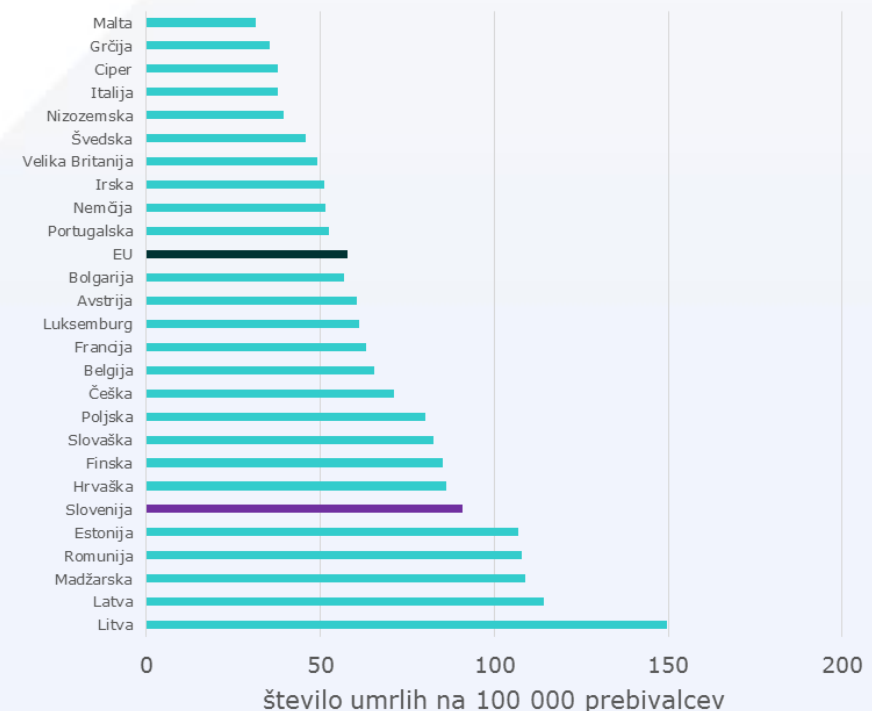
Vir podatkov: Podatkovni portal NIJZ

OCENJENA NEREGISTRIRANA PORABA (2008–2010)
okoli 1 liter čistega alkohola na prebivalca

Poraba čistega alkohola na prebivalca, starega 15 in več let, EU, 2014

Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi izbranih, z alkoholom povezanih vzrokov smrti, EU, 2010

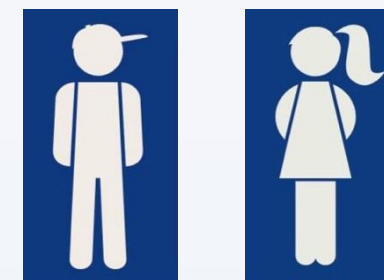
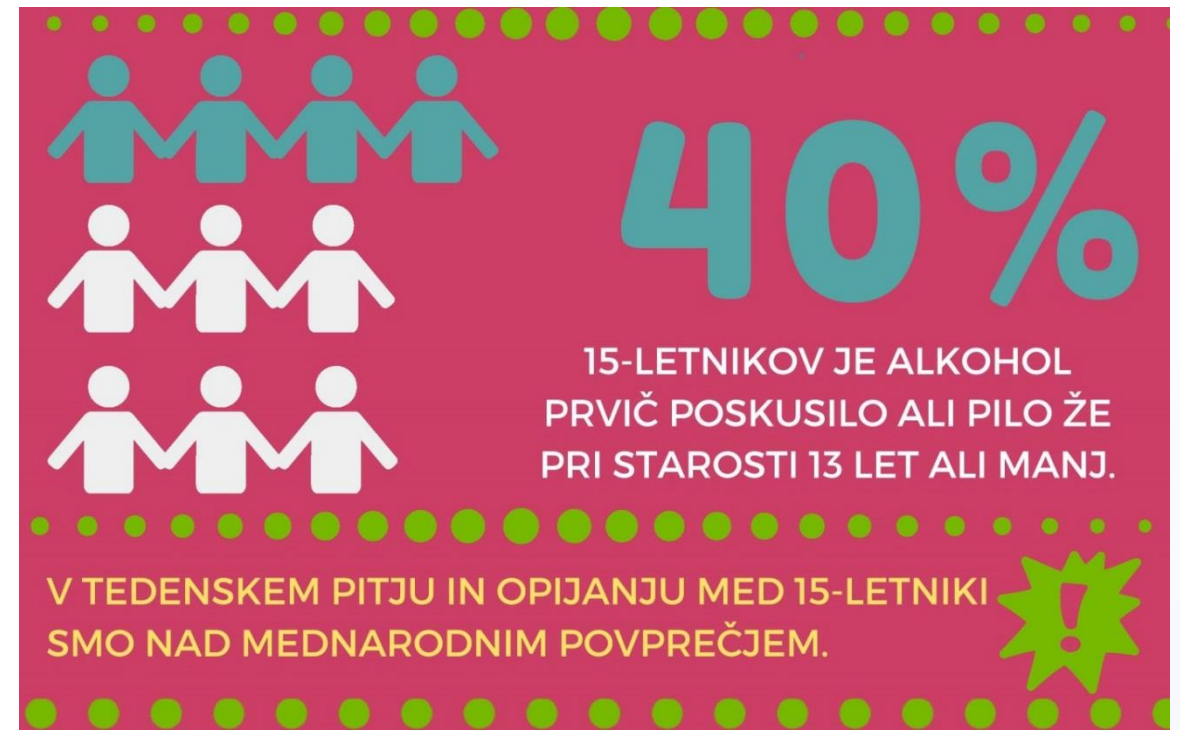

Alkohol med mladimi v Sloveniji

Vir podatkov: Z zdravjem povezana vedenja v šolskem okolju (HBSC) 2014

PRIBLIŽNO VSAK 7. 15-LETNIK PIJE ALKOHOLNE PIJAČE VSAJ ENKRAT TEDENSKO

Razlike med fanti in dekleti v pivskem vedenju se v zadnjih letih manjšajo.

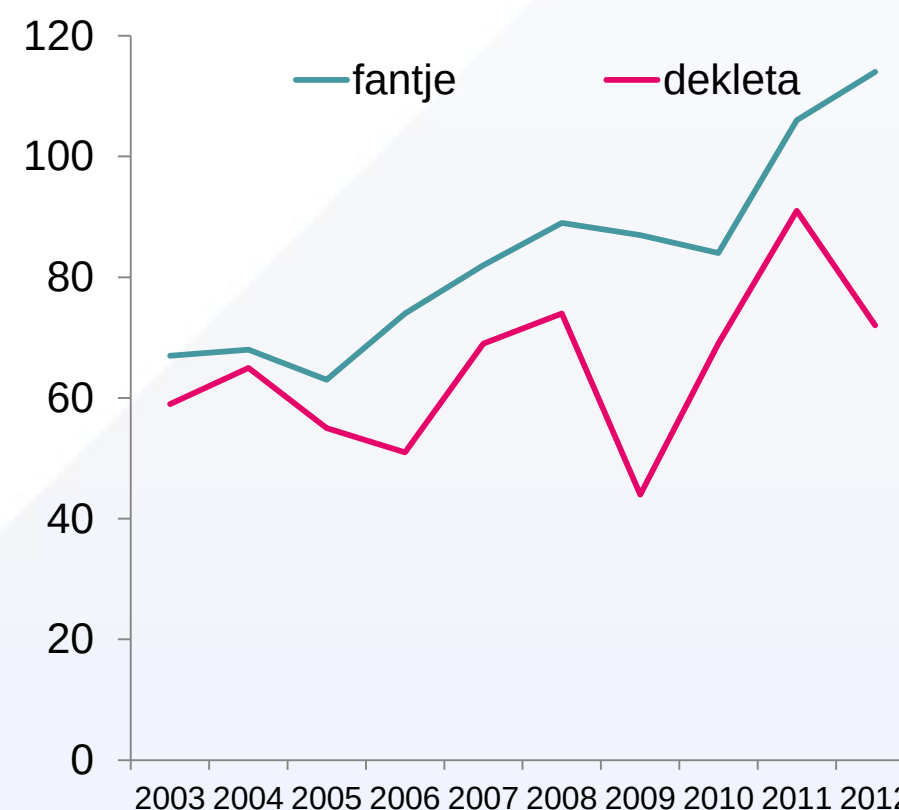
Če so odrasli in vrstniki tolerantni do mladostnikovega pitja alkohola ali ga celo odobravajo, bodo mladostniki lahko pili več.

Kljub ZOPA je dostop mladostnikov do alkohola enostaven

doma
v gostinskih lokalih, diskotekah,
v trgovinah,
na bencinskih črpalkah

Vir: Stergar E., Pucelj V., Scagnetti N. Evropska raziskava o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino, Slovenija 2003. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja RS, 2005.

V zadnjih 15 letih med slovenskimi mladostniki (starimi 15–19 let) število hospitalizacij zaradi **akutne zastrupitve z alkoholom** značilno narašča, v letu 2012 jih je bilo v bolnišnico sprejetih 186.

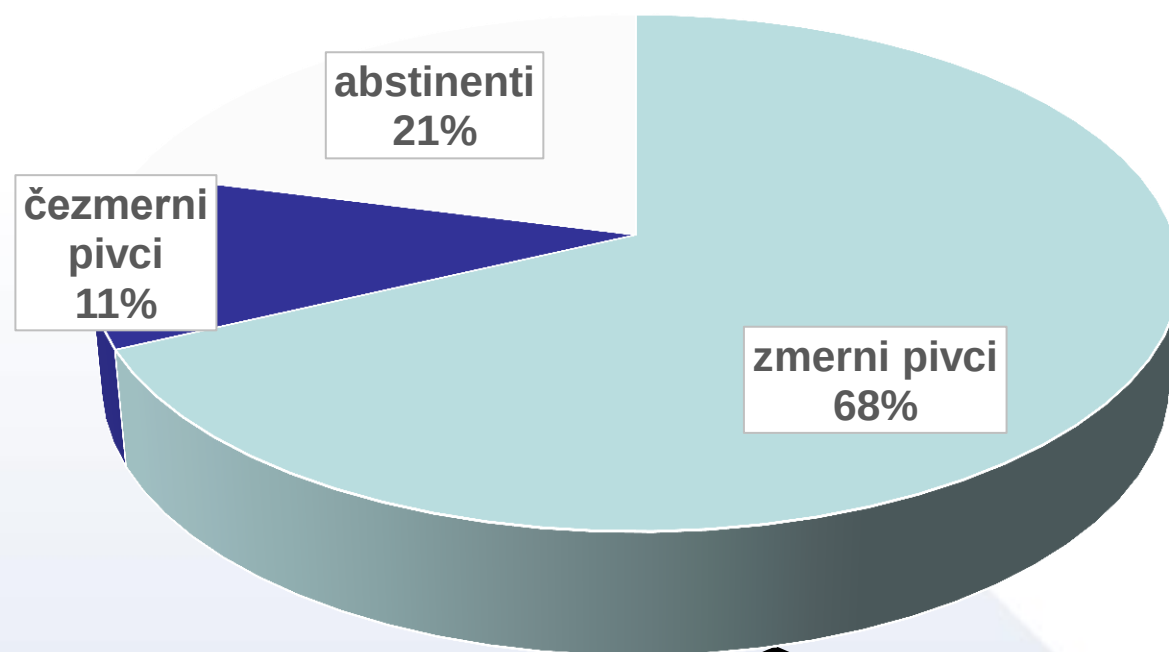
Hospitalizacije zaradi akutne zastrupitve z alkoholom med mladostniki (15–19 let) v Sloveniji

Vir: Perharič L, Rok Simon M, Zgaga A, Šomen Joksič A. Ten-year trends of hospital admissions due to acute poisoning in Slovenia [Desetletni trend sprejemov v bolnišnice zaradi akutnih zastrupitev v Sloveniji]. Toxicology Letters 2014; 229S: S97.

Pivsko vedenje odraslih prebivalcev

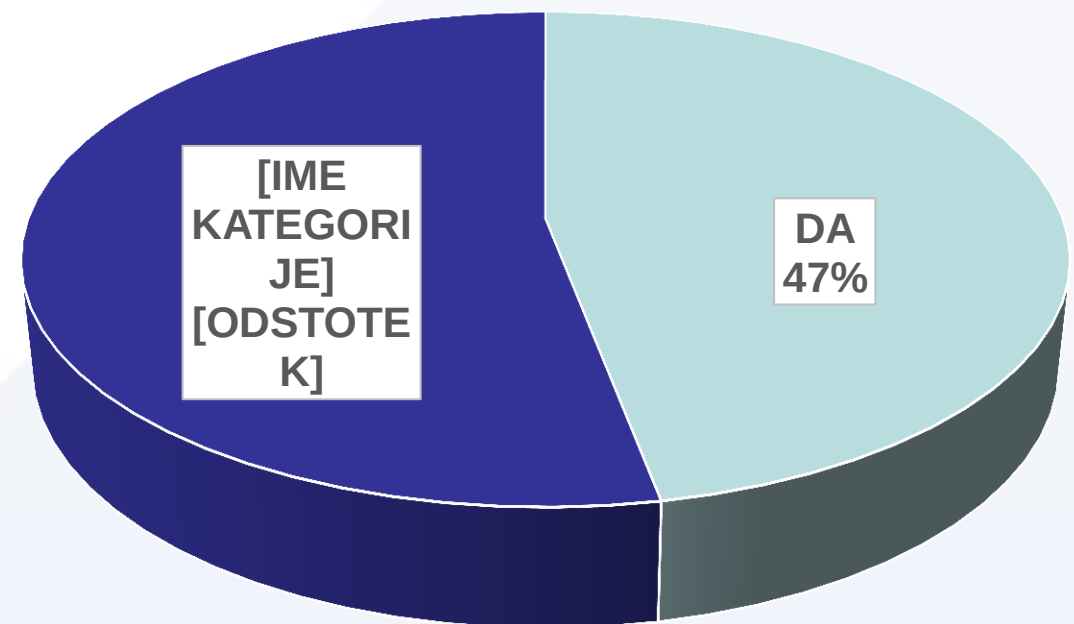
Vir podatkov: Anketa o tobaku, alkoholu in drugih drogah (ATADD) med 15-64 let starimi prebivalci Slovenije
jesen 2011/pomlad 2012
(N=6047)

Vsak deseti pije alkoholne pijače v čezmernih količinah, vsak drugi se je v zadnjem letu vsaj 1-krat visoko tvegano opil.

40 % pivcev pije največ 1-krat na mesec,
37 % 2-4-krat mesečno,
17 % 2-3-krat tedensko,
7 % najmanj 4-krat na teden .

Visoko tvegano opijanje vsaj 1-krat v zadnjih 12 mesecih

Več žensk je abstinentk,
več moških pa pije čezmerno in se visoko tvegano opija

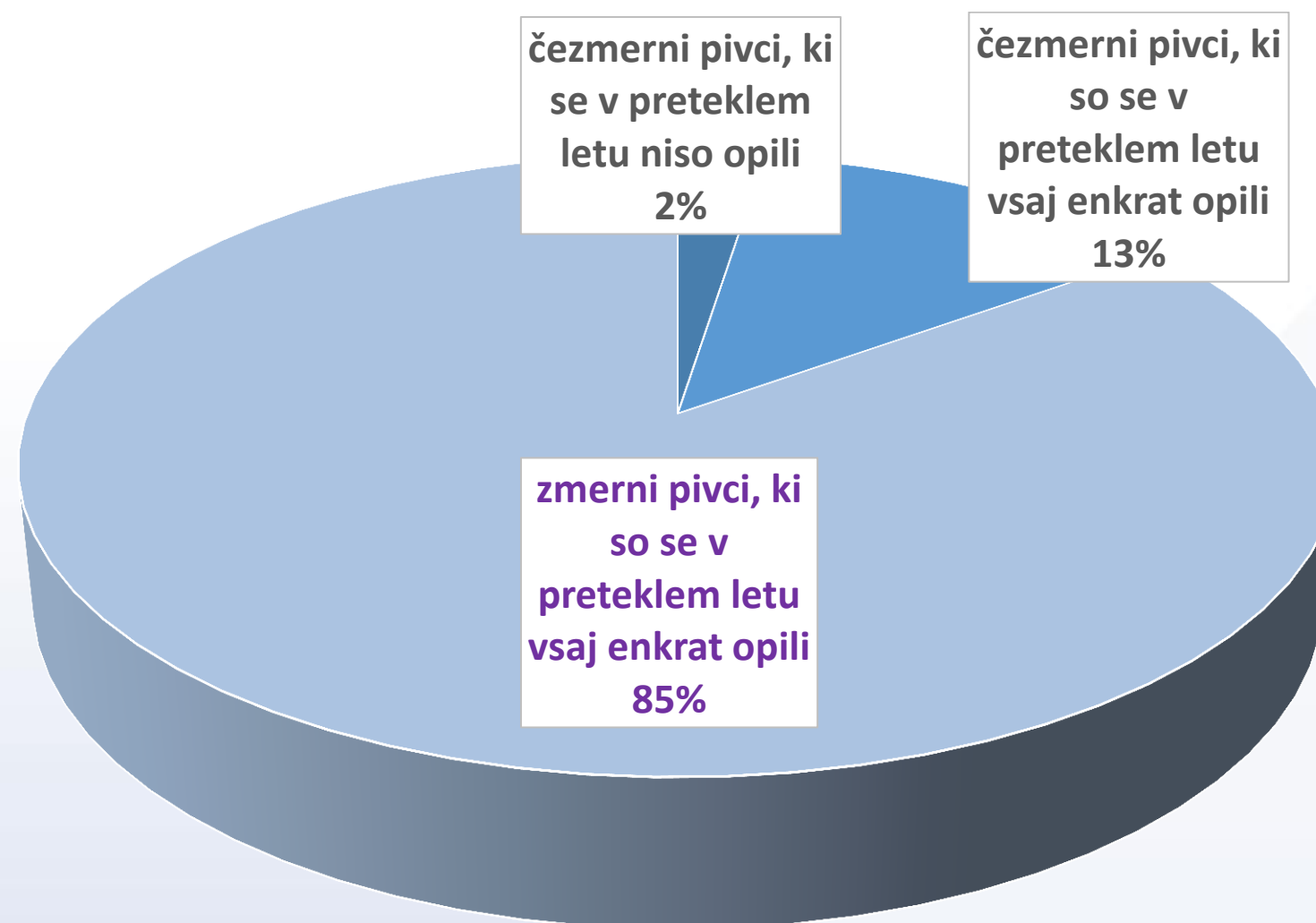

Abstinenti	17	27
Čezmerni pivci	13	8
Visoko tvegano opijanje	56	37

Tvegani pivci

pijejo alkoholne pijače čez mejo manj tvegane pitja in / ali so se v zadnjih 12 mesecih vsaj 1-krat visoko tvegano opili

dobrih 43 % prebivalcev, starih 25-64 let

1,7x

>

SE NEENAKOSTI V POVEZAVI S PITJEM ALKOHOLNIH PIJAČ

SE status (SES) posameznika močno vpliva na njegova vedenja, povezana z zdravjem, s tem pa tudi na rabo alkohola.

(Mackenbach JP, Kulhánová I, Bopp M, Borrell C, Deboosere P, Kovács K, et al. (2015) [Inequalities in Alcohol-Related Mortality in 17 European Countries: A Retrospective Analysis of Mortality Registers](http://journals.plos.org/plosmedicine/article?id=10.1371/journal.pmed.1001909#abstract2). PLoS Med 12(12) <http://journals.plos.org/plosmedicine/article?id=10.1371/journal.pmed.1001909#abstract2>

SO NEENAKOSTI V POVEZAVI S PITJEM ALKOHOLNIH PIJAČ PRISOTNE TUDI V SLOVENIJI?

prebivalci Slovenije, stari 25-64 let
(N= 5527)

SES: izobrazba, status delovne aktivnosti,
materialni status, življenje s partnerjem

za izračun obetov za pivsko vedenje glede na referenčne skupine
posameznih spremenljivk uporabljena logistična regresija

Deleži abstinentov in pivcev so pomembno povezani s SES

nižji SES - bolj verjetno abstinenti ali čezmerni pivci

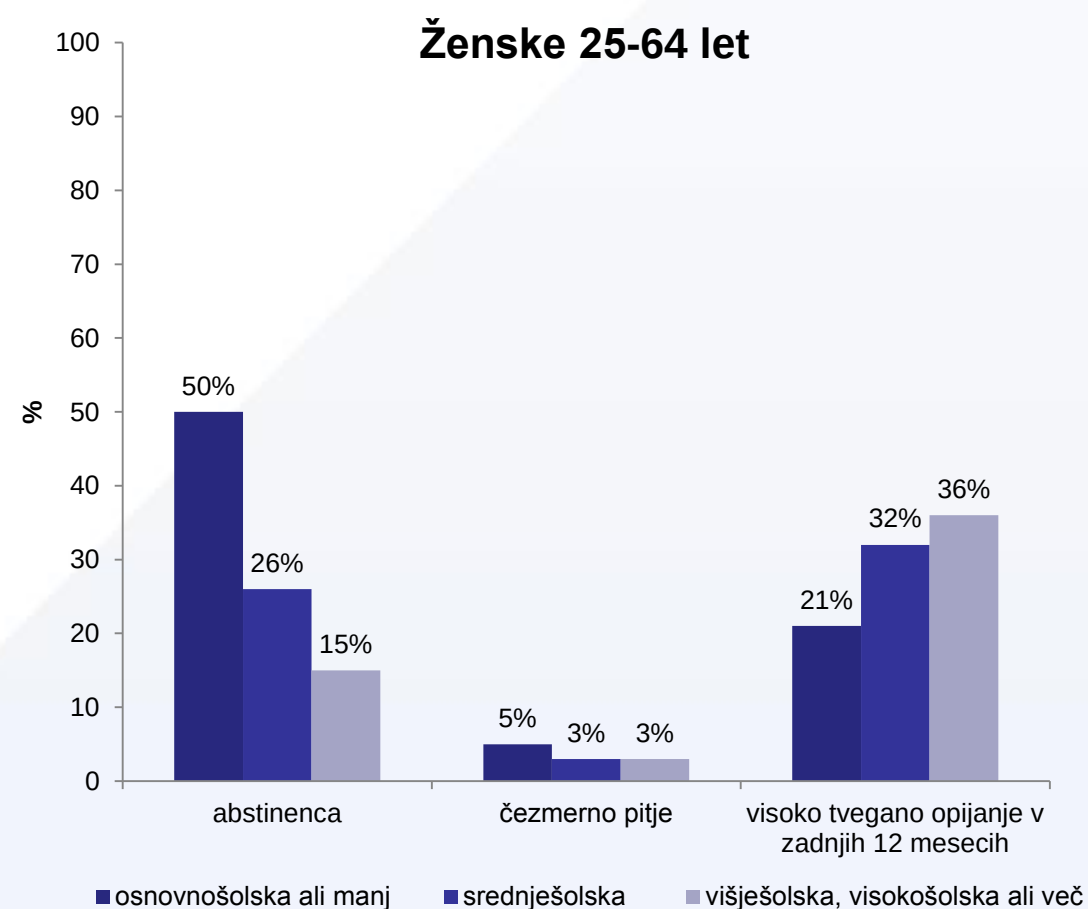
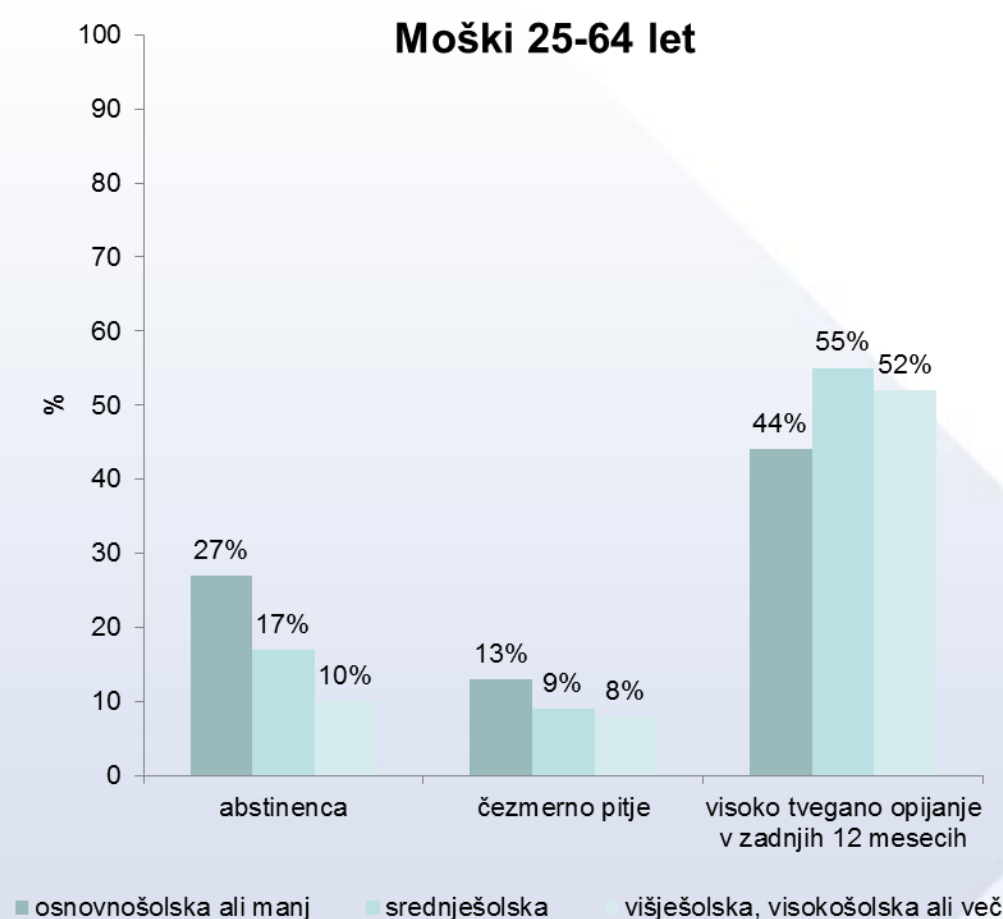
višji SES - se bolj verjetno visoko tvegano opijajo

Velja:
za oba spola
in za mlajšo (25-44 let) in starejšo (45-64 let)
skupino odraslih

Izobrazba in pitje alkohola

prebivalci z najnižjo izobrazbo

- **4,3-krat** bolj verjetno **abstinirajo**
- **1,7-krat** bolj verjetno **čezmerno pijejo**
- imajo **za 40 %** nižjo verjetnost za visoko tvegano opijanje v primerjavi s tistimi z najvišjo izobrazbo.

Razlike v pitju alkoholnih pijač glede na SES so prisotne med mlajšimi in starejšimi odraslimi

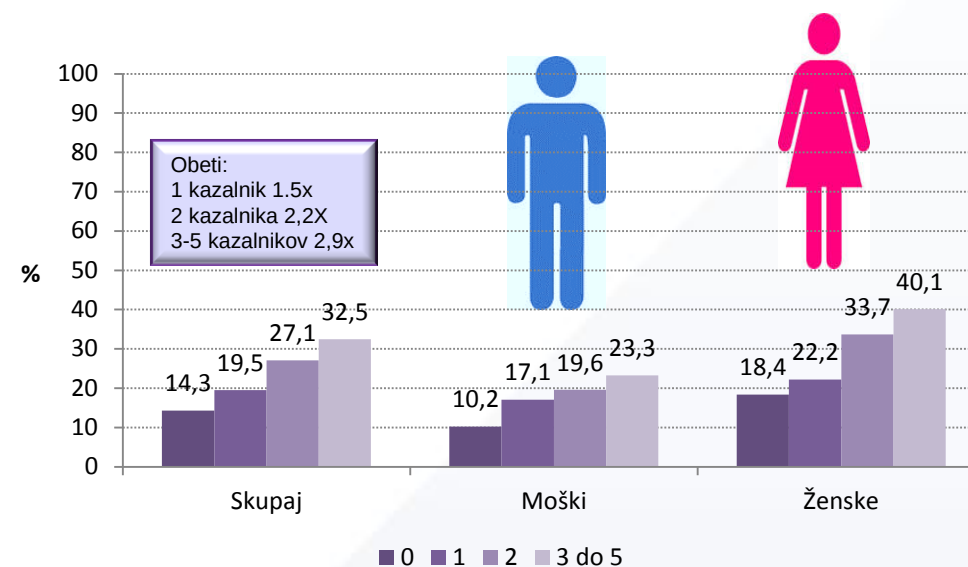
v mlajši skupini (24-44 let) je verjetnost pitja alkoholnih pijač povezana z življenjem s partnerjem in z izobrazbo

v starejši skupini (45-64 let) z materialnim statusom in statusom delovne aktivnosti

Število kazalnikov nizkega SES in pitje alkohola

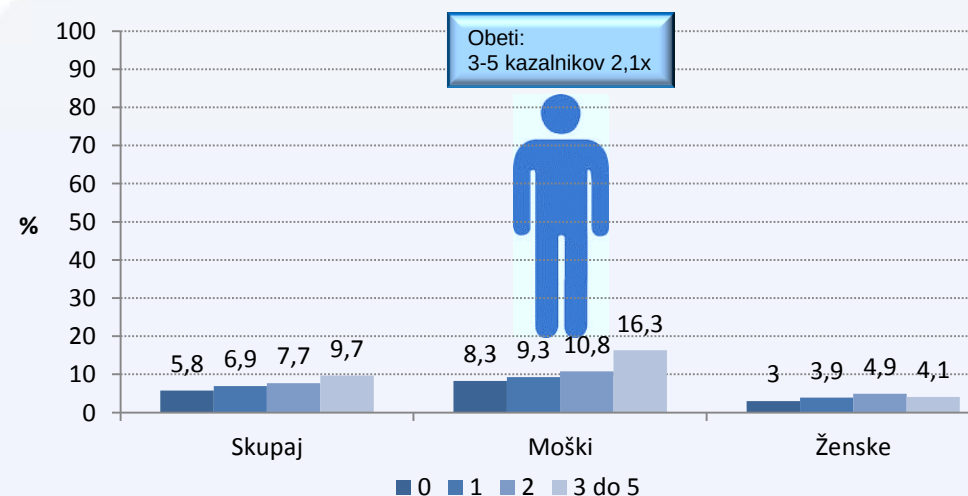
se pomembno povezuje:
z deležem abstinentov

(že ob 1 kazalniku)

pri moških tudi z deležem čezmernih pivcev

(pri 3 prisotnih kazalnikih nizkega SES)

Pivsko vedenje obsojenih oseb v slovenskih zaporih

(preliminarni rezultati)

Vir podatkov: Anketa o uporabi drog, tobaka in alkohola v zaporih 2015
(11 zaporov; N=688)

V zadnjih 12 mesecih pred sprejemom v zapor

Prevalenca abstinentov med obsojenci je višja kot v splošni populaciji moških (40 % vs. 16 %).

Prevalenca čezmernih pivcev je višja kot v splošni populaciji moških (13 % vs. 9 %).

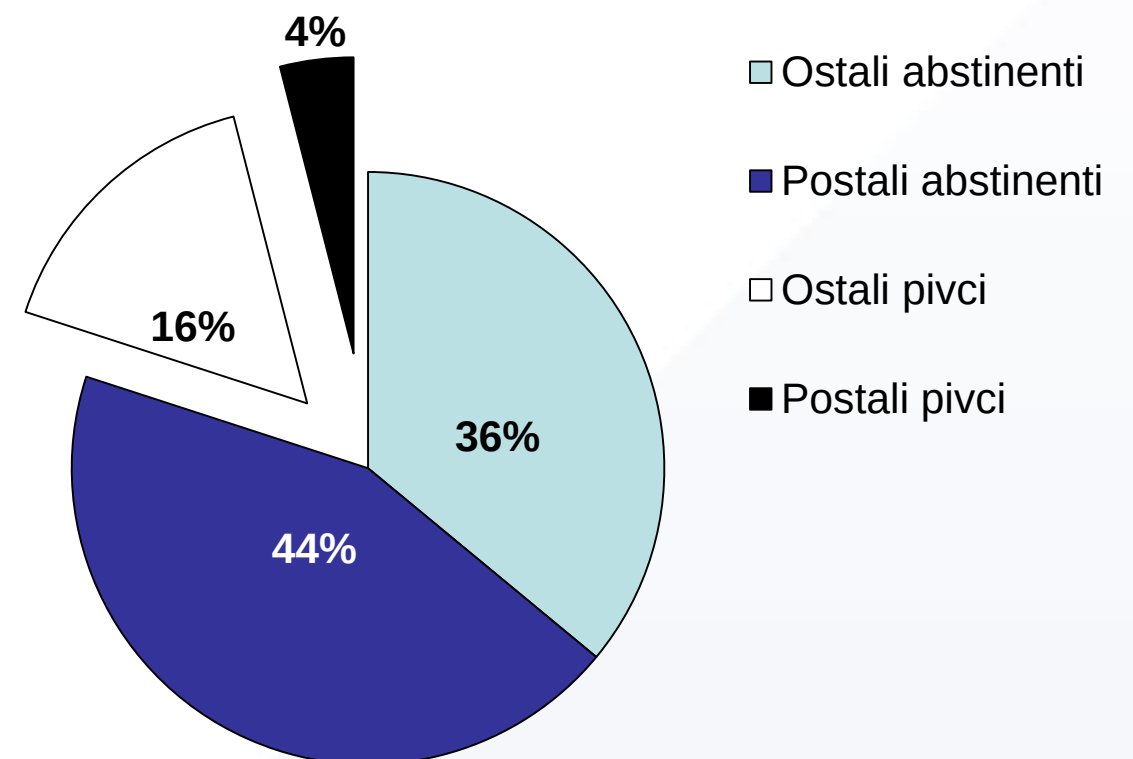
Prevalenca visoko tveganega opijanja med obsojenimi pivci je višja kot med pivci v splošni populaciji (83 % vs. 66 %).

Sprememba pivskega vedenja obsojencev po sprejemu v zapor

V smeri večje abstinence od alkohola ter opuščanja visoko tvegane opijanja:

- **odstotek abstinentov se podvoji,**
- **prevalenca visoko tvegane opijanja se 5-krat zmanjša.**

Med 20 % obsojencev, ki v času prestajanja kazni zapora pijejo alkoholne pijače, je skoraj petina takih, ki so bili prej abstinenti.

Značilnosti obsojencev, povezane s tveganimi oblikami rabe alkohola

Življenje brez partnerja	Povratništvo	Raba prepovedanih drog	Raba tobaka	Kaznivo dejanje storjeno pod vplivom alkohola
--------------------------	--------------	------------------------	-------------	---

ZA ZAKLJUČEK

Epidemiološki podatki potrjujejo razširjenost rabe in tveganih načinov pitja alkohola v Sloveniji.

Dokazano učinkoviti ukrepi za zmanjševanje šode zaradi alkohola so znani –

Slovenijo na tem področju čakajo še pomembni izzivi:

- nadzor nad prodajo: licenciranje
- omejevanje dostopa: minimalna cena enote alkohola
- sprememba stališč, prepričanj, vedenja: prepoved oglaševanja

CILJ

**osveščena družba glede tveganj,
povezanih z rabo alkohola
ter
zmanjševanje škode zaradi
alkohola**

**HVALA ZA VAŠO POZORNOST
IN
LEP DAN**